

Türkiye - Macaristan arasında 3 mayıs 1941 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmaları ile merbutlarının tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (I/643)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/2234

29 - V - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile Macaristan arasında 3 mayıs 1941 tarihinde akit ve imza olunan Ticaret ve Tediye Anlaşmaları ile merbutlarının tasdiki hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 21 - V - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâyihası

Macaristan ile aramızda mevcut 1 temmuz 1937 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmaları, Avrupa harbinin ihdas eylediği iktisadî vaziyet dolayısıyla, iki memleket ticarî münasebetlerinin bu günkü icaplarına lâyıkı ile tekabül edemez bir hale gelmişlerdi. Tarafeynin mübadele imkânlarını gözden geçirerek bu günün şartlarına uygun esaslar tesbit üzere Macaristan Hükûmetile yapılan müzakereler sonunda 3 mayıs 1941 tarihinde bu Hükûmetle yeni bir Ticaret ve Tediye Anlaşması akit ve imza olunmuştur.

Yeni Ticaret Anlaşmasının bariz vasfı liste halinde tesbit edilmiş olup iki tarafca mübadele edilecek olan emtianın ihracına müsaade olunacağına karşılıklı olarak taahhüt edilmiş bulunmasıdır. Bundan evvelki Anlaşmada ancak Tarafeynin mübadele edecekleri emtianın mütakabilen ithaline müsaade olunacağı şeklinde bir taahhüt mevcut bulunmakta idi ki, bu günün şartları muvacehesinde, mübadelelerin muntazaman cereyanını temin için yalnız böyle bir taahhüdün کافی gelmiyeceği tatbikattan anlaşılmalı ve yeni Anlaşmaya - yukarıda arzedildiği şekilde - bir taahhüt dercolunmuştur.

Listelerin tanzimi sırasında memleketimizin muhtaç bulunduğu bazı mamul veya yarı mamul maddeleri, Macar sanayiinin imal kabiliyeti nisbetinde, bu memlekettten tedarik etmek esası göz önünde bulundurulmuştur. Bundan başka, memleketimiz ile Macaristan arasında bundan evvelki senelerde yapılmış bulunan mübadeleler hacminin takriben dört misline iblâgını derpiş eden, işbu listelerin - ileride zuhur edecek imkânlarla göre - daha ziyade tevsiî kabil olabileceği de nazarı dikkate alınarak Anlaşmaya bu hususta da bir hüküm konulmuştur.

Yeni Tediye Anlaşmasının eskisine nazaran kaydeyletiği en bariz fark - Macaristana vaki tütün, kuru yemiş ve halı gibi ihracatımız bedellerinin tahsilini temin için - Macaristandan alacağımız bütün mallar bedelinin % 30 unun Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankasında B hesabı namile açılacak ayrı bir hesaba alınması; ve bu paraların munhasıran Ticaret Anlaşmasına merbut B listesi muhteviyatını teşkil eden, yukarıda sayılan mallarımız bedelinin tediyesine tahsis ettirilmiş bulun-

masıdır. Ancak, bu emtia için B listesinde tesbit edilen senelik kontenjanlar haddi dahilinde yapılacak ihraat yekûnunun senede azamî 3 500 000 türk lirasını tecavüz edemeyeceği hesaplandığından Macar ihracatı bedellerinden ayrılacak % 30 larla tağdiye edilecek olan B hesabına yatırılacak mebalığın senede 3 500 000 liralık bir haddi tecavüz etmemesi de kararlaştırılmıştır.

Macaristanla aramızda mevcut 21 mayıs 1930 tarihli Ticaret Mukavelenamesine merbut Protokol ile Macarlar memleketimizden senede 500 000 kilo tütün mubayaasını taahhüt etmişlerdi. Fakat, tatbikatta, bu güne kadar bu memlekete hiç bir sene bu miktarda tütün satmak imkânı bulunamamıştır. Yeni Ticaret Anlaşmasına merbut B listesine 750 000 türk liralık bir tütün kontenjanı konulması suretile Macaristana, yukarıda maruz Ticaret Mukavelenamesinde derpiş edilmiş, bulunan miktardan hem daha fazla tütün ihraç edebilmekliğimiz ve hem de bedelini tahsil etmemekliğimiz imkânı temin olunmuş bulunmaktadır.

Tediye Anlaşmasının arzylediği diğer bir hususiyet de şimdiye kadar iki Taraf ihraç bankalarında her memleketin kendi parasile tutulmakta olan kliring hesaplarının bundan böyle iki tarafta da türk lirası olarak tutulacağı esasının konulmuş bulunmasıdır. Bundan başka, kliring hesaplarından yapılacak tediyelerin, bu hesaplarda herhangi bir zamanda kâfi miktar para mevcut bulunmaması dolayısıyla, teahhüre uğraması gibi halleri önlemek üzere bu kabül ahvalde iki Taraf ihraç bankalarının aralarında rapor muameleleri yapmaları esası da kararlaştırılmıştır.

Bu günkü iktisadî şartlar içinde memleketimiz lehine en uygun esasları tesbit eden işbu Anlaşmaların kabul ve tasdıkı Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz olunur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/643

Karar No. 43

30 - VI - 1941

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Macaristan arasında 3 mayıs 1941 tarihinde akit ve imza olunan Ticaret ve Tediye Anlaşmalarile merbutlarının tasdıkı hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 21 - V - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Encümenimize havale edilmekle Hariciye vekilinin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Esbabı mucibe lâyihasında dermeyan olunan mütalacalara ve verilen izahata göre kanun lâyihası memleketimizin menfaatine uygun görülmüş ve kabul edilmiştir. Yalnız ikinci madde kanu-

nun neşri tarihinden muteber olmasını temin için tadil edilmiştir.

Havalesi ve ghile İktisad encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtip
Konya	İstanbul	Tokad
A. M. Göker	A. Ş. Esmer	N. Poroy
Ankara	Bolu	Diyarbakır
F. R. Atay	H. C. Çambel	Zeki M. Alsan
Elâziğ	Erzurum	Gümüşane
F. A. Aykaç	P. Demirhan	Edip S. Tör
Seyhan		
Naci Eldeniz		

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat encümeni

Esas No. 1/643

Karar No. 57

8 - VIII - 1941

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Macaristan arasında 3 Mayıs 1941 tarihinde akit ve imza olunan Ticaret ve Tediye Anlaşmalarile merbutların tasdikı hakkında Hariciye vekâleti tarafından hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 21 - V - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesi ve Hariciye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Hariciye vekâleti mümessili hazır bulunduğu halde tetkik ve mütalea olundu.

Esbabı mucibe lâyihasında dermeyan olunan sebeplere ve alınan şifahî izahlara göre kanun lâyihasının derpiş ettiği bu yeni Ticaret ve Tediye Anlaşmasının bu günün şartları ve icapları ile hemahenk olarak memleketimizin menfaatlerine uygun olduğu anlaşılmış ve bu itibarla kanun, Hariciye encümeninin meriyetten bahis 2 nen maddede yaptığı değişiklik dairesinde

encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat E. Reisi	M. M.	Kâtip
Giresun	Rize	Bilecik
<i>İ. Sabuncu</i>	<i>Fuad Sirmen</i>	<i>K. Gülek</i>
Afyon K.	Afyon K.	Afyon K.
<i>Berç Türker</i>	<i>Hamza Erkan</i>	<i>İzzet Akosman</i>
Ankara	Ankara	Denizli
<i>A. Ulus</i>	<i>M. Eriş</i>	<i>Tahir Berkay</i>
Diyarbakır	Edirne	Erzincan
<i>V. N. Sünkitaş</i>	<i>T. Göksel</i>	<i>Salih Başotaç</i>
Gaziantep	İstanbul	İstanbul
<i>Nuri Pazarbaşı</i>	<i>A. Daver</i>	<i>A. H. Denizmen</i>
İzmir	Kastamonu	Konya
<i>Benal Arman</i>	<i>M. Celâl Bayar</i>	<i>A. H. Dikmen</i>
Zonguldak		Zonguldak
<i>H. Karabacak</i>		<i>M. Bozma</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Macaristan arasında, 3 Mayıs 1941 tarihinde akit ve imza edilen, Ticaret ve Tediye Anlaşmaları ile merbutlarının tasdikına dair kanun lâiyhası

MADDE 1 — Türkiye ile Macaristan arasında 3 Mayıs 1941 tarihinde akit ve imza olunan Ticaret ve Tediye Anlaşmaları ile merbutları kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun 1 Haziran 1941 den muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

21 - V - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>H. Menemenioğlu</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztürk</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>		<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alutaş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>M. Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>C. K. İncedayı</i>	<i>M. Ökmen</i>	

İLARİCİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye ile Macaristan arasında, 3 Mayıs 1941 tarihinde akit ve imza edilen, Ticaret ve Tediye Anlaşmaları ile merbutlarının tasdikına dair kanun lâiyhası

MADDE 1 — Hükümetin birinci maddesi aynen.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen.

İKTİSAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye ile Macaristan arasında, 3 Mayıs 1941 tarihinde akit ve imza edilen, Ticaret ve Tediye Anlaşmaları ile merbutlarının tasdikına dair kanun lâyhası

MADDE 1 — Hükûmetin birinci maddesi aynen.

MADDE 2 — Hariciye encümeninin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3 — Hükûmetin 3 ncü maddesi aynen.

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MACARİSTAN KIRALİYET HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Macaristan Kırالیyet Hükûmeti,
İki memleket arasındaki ticarî mübadelelerin inkişafını teşvil ve teşvik arzusu ile,
Aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır.:

Madde — I

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti merbut A I listesinde sayılan Macar menşeli emtianın, her madde için hizasında tesbit edilmiş olan kontenjanlar haddi dahilinde, Türkiyeye ithalinin kabulünü taahhüt eyler.

Macaristan Kırالیyet Hükûmeti, diğer yandan, işbu emtianın Türkiyeye ihracına müsaade eylemeği taahhüt eder.

Madde — II

Macaristan Kırالیyet Hükûmeti merbut A ve B listelerinde sayılan türk menşeli emtianın, her madde için hizasında tesbit edilmiş olan kontenjanlar haddi dahilinde, Macaristana ithalinin kabulünü taahhüt eyler.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti, diğer yandan, işbu emtianın Macaristana ihracına müsaade eylemeği taahhüt eder.

Madde — III

Bundan başka Türkiye ve Macaristan ithal anında Türkiye ve Macaristanda meri bulunan umumî ithal rejiminden istifade edeceklerdir.

Madde — IV

İki memleketten birisinde A 1, A ve B listelerinde münderiç emtiadan başka malların da sürümü imkânı veya işbu listelerde münderiç emtianın satılması için daha büyük imkânlar tahassül ettiği takdirde, iki memleket salâhiyettar makamları listelerin genişletilmesi veya bunlarda münderiç kontenjanların çoğaltılması zımında yapılacak talepleri hayırhahlıkla tetkik edeceklerdir.

Madde — V

İki memleket arasında cereyan eden ticarî mübadelelerden mütevellit tediyeler bu günkü tarihle imza edilen Tediye Anlaşması hükümlerine tevfiakan icra olunacaklardır.

Madde — VI

İki memleket emtiası, her memleketin salâhiyettar her hangi bir gümrük idaresinden ithal olunabilecektir.

Madde — VII

İşbu Anlaşma 1 temmuz 1937 tarihli Türk - Macar Ticaret Anlaşması ile merbutlarının yerine kaim olacak ve 1 haziran 1941 tarihinde meriyete girecektir. Anlaşma bir sene muteber olacak ve 2 ay evvelden haber verilerek feshedilmedikçe birer senelik müddetler için kendiliğinden uzatılabilecektir.

Budapeşte'de, iki nüsha olarak, fransızca, 3 mayıs 1941 tarihinde tanzim edilmiştir.

Ruşen Eşref Ünaydın

Nickl

A 1 listesi

Türkiyeye ithal edilecek Macar emtiasının listesi

Türk tarife No. sı	Malm einisi	Senelik kontenjan
1,5 ve 6	Canlı hayvanlar	300 baş
66 a	Her nevi hayvanî tutkal	50 ton
71 c	Kimyevî gübreler (süperfosfathariç)	1 500 »
132 b	Boyanmış veya boyanmamış sunî ipek	20 »
274 den	Nebatî kömür	50 »
281	Selloloidden ve diğer plastik mevadadan mamul eşya	25 »
284 a dan	Maden direği (meşe, karaağaç, dışbudak)	20 000 m ³
285 ve 286 dan	Kontrplâk	50 ton
295 den	Mekik, makara	25 ton
302	Ağaç kundura çivisi, diş hilâli	25 ton
307 b. e. d.	Fırça ve süpürge	10 ton
324	Ambalâj kâğıdı (bütün pozisyon)	1 000 ton
328	Matbaa ve gazete kâğıdı ve yazı kâğıdı (bütün pozisyon)	5 000 »
330	Kopya ve yazı çoğaltma kâğıtları (bütün pozisyon)	5 »
335	Hassas kâğıt (bütün pozisyon)	75 »
341 a. b. e.	Mukavva	250 »
366 - 402	Pamuk ipliği ve her eins pamuklu mensucat	takriben (1700-1750) ton [*]
465 b	Manyezit	100 ton
471	Porselen, tebeşir, kaolin v. s.	500 »
476 b	Çark, bileği, ege ve sair eşya	10 »
477 c. d. h. dan	Amyant eşya	50 »
481 c	Ateş tuğlası ve kiremidi	6 000 »
488	Çiniden, porselenden elektrik alât ve aksamı (bütün pozisyon)	300 »
488 - 489	Fayans ve porselenden eşya	500 »
505	Müteşebbih lâmbalar	100 »
492 - 515	Cam ve cam mamulâtı (bütün pozisyonlar)	1 000 »
519 a. b.	Beton demiri, profil demiri, filmaşın, levhalar, saç (3 m/m den daha kalın), saç çenber	8 500 »
520 a. b.		
522 a 1		
523 a 1		
521	Demiryolu rayı yasdık ve parçaları	500 »
524 - 527	Demir veya çelik tel, kablo ve halat	500 »
528 a. b.	Demir zincirler	100 »
529 dan	Font'dan, demir veya çelikten künk, boru, her nevi raptiyeleri ve bunların kapakları	1 500 »
529 dan	Dikişsiz borular	500 »
531	Demirden, fonttan cilâsız, boyasız kaba mamulât, demir yolu işa-retleri ve makasları	1 000 »
532,533	Çivi vida v. s. (bütün pozisyonlar)	1 000 »

[*] 2 000 ton ham pamuğa tekabül eden mamul maddelerin kontenjanı bilâhare iki taraf arasında da mülâzım kalınmak suretile tesbit edilecektir.

Türk tarife No. sı	Malm cinsi	Senelik kontenjan
538,539	Her nevi demirden el alâtı saplıveya sapsız. Çıçaklık eşyası	500 ton
530,534-537	Diğer demir veya çelik eşya, kalorifer kazan ve üstüvaneleri, Fonttan banyolar	2 000 »
541-543,545		
546,548-550		
552		
555-568	Bakır ve bakır halitasından mamul eşya	1 000 »
569 h	Aleminyom eşya	50 »
570-573	Kurşun ve halitaları	50 »
574-576	Çinko ve halitaları (Çubuklar hariç)	300 »
598	Havagazi, elektrik ve su saatleri v. s. (bütün pozisyon)	150 »
618,619	Telli veya telsiz telgraf ve telefon tesisatı makinaları ve bun- ların teknik aksamı	400 »
632	Alâti vezniye (Baskül, terazi v. s.)	300 »
648-651,657	Buhar kazanları, lokomotifler ve türbinler, traktörler, motörler, mensucat makineleri, her nevi makine âletler, dikiş makinele- ri, her nevi tulumbalar, değirmen makinaları, müberritler v. s. bu makinaların aksamı ve yedek parçaları	1 000 »
658,660,665,		
666,666/II		
652		
652	Elektrik motörleri ve aksamı v. s.	250 »
653,654	Akümülatör, pil elektrod bale	10 »
664	Ziraat makineleri	750 »
681 b den	Maden vagonetleri	1 000 »
700-709	Boyalar (Bütün pozisyonlar)	500 »
710 z	Gayrisaf karbonat dö potas	1 000 »
718	Kalsiyom emlâhı	300 »
724	Alominyom emlâhı	500 »
754	Hamızlar	6 000 »
757	Şap	200 »
768	Aseton, kolodyon	20 »
710-805	Tıbbî ve kimyevî müstahzarat	500 000 T. L.
806-853	Tababette müstamel hulâsalar, alkoloidler ve kimyevî, sınaî müs- tahzarat	500 000 T. L.
	Diğer emtia	1 000 000 T. L.

A - Listesi

Macaristana ithal edilecek Türk emtiasının listesi

Macar güm- rük tarifesi No	Malm cinsi	Senelik kontenjan
722	Döküm	27 000 ton
724	Çelik bloklar	
773 den	Bakır	1 500 »
207	Pamuk	2 000 »

Macar gümrük tarifesi No. sı	Malın cinsi	Senelik kontenjan
183 den	Tiftik	1 500 »
187 den	Küçük baş hayvan derileri (işlenmemiş)	1 000 000 adet
223	Palamut ve trilo	3 500 ton
408	Palamut hulâsası	750 »
68 den	Susam	3 500 »
68 den	Keten tohumu	1 000 »
68 den	Diğer yağlı tohumlar (Pamuk, haşhaş, ayçiçeği tohumları vesaire)	300 »
66	Kenevir tohumu	200 »
178	Küsbe	4 000 »
334 den	Zeytin yağı	300 »
334 den	Pirine yağı	300 »
336	Balık yağı	125 »
341	Balmumu	100 ton
389 dan	Kitre	100 »
75	Kuşyemi, darı, kum darı ve ak darı	500 »
48, 50 v. s.	Kimyevî sınaî nebatlar, (Mazı, çehri, meyankökü, kimyon, anason, defne yaprağı, acı badem, çekirdekler, kabuklar v. s.)	400 »
174	Kepek	10 000 »
29 b ve 168	Balık (taze ve konserve, tuzlu, balık yumurtası)	250 »
12	Barsak	500 000 adet
191	Sünger	20 ton
210 ve 213	Keten ve kenevir üstübü	200 »
225 a	Afyon	1 »
939	Zımpara	25 »
246	Amyant	50 »
	Diğer emtia (Kreozot, sigala yağı, gül yağı v. s.)	500 000 TL.

B - Listesi

Macaristana ithal edilecek türk emtia listesi

123	Tütün	750 000 TL.
88 den	Kuru üzüm	2 000 ton
89 b	Kuru incir ve hurda	3 000 »
98	Fındık	3 000 »
85,95,97,99,101 ve 102	Diğer kuru veya fırınlanmış meyvalar (ceviz, badem, kestane, harup, şam fıstığı, çam fıstığı, kayısı, erik, elma, şeftali, armut, kızılcaık, dut, pestil vesire)	100 000 TL.
603 den	Halı	100 000 »

3 MAYIS 1941 TARİHLİ TÜRK - MACAR TİCARET ANLAŞMASINA MERBUT PROTOKOL

3 Mayıs 1941 tarihli Türk - Macar Ticaret ve Tediye Anlaşmalarına atfen Türk Hükûmeti ve Macar Hükûmeti aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

I. Merbut A 1 A ve B listelerinde derpiş edilen senelik kontenjanlar her İki Taraftan da devrelik herhangi bir tevzie tâbi tutulmadan ita olunacaktır.

II. Eğer iki memleketten birisinin A ve A 1 listelerinde sayılan emtiadan yapacakları ithalât ve ihracat arasında, bu günkü tarihle imza edilen Türk - Macar Kliring Anlaşmasına tevfikân B hesabına tahsis olunacak nisbet nazarı dikkate alındıktan sonra, 500 000 türk lirasından fazla bir aktivite müşahede edilecek olursa, aktif memleketmuvazenenin tekrar teessüsüne kadar lüzumlu göreceği muvakkat tedbirleri kendi başına alabilecektir. Pasif memleket ise diğer memlekete müteveccih kendi ihracatı hasmini tezyit için faideli bütün tedbirleri alacaktır.

III. Şurası mukarrerdir ki bakır, çelik ve döküm ihtiva eden Macar mamul veya yarı mamul maddelerinin, A ve A 1 listelerinde derpiş edilen kontenjan hadleri dahilinde Türk mevritli bakır, çelik ve döküm ile sıklet bakımından mübadele nisbeti iki tona mukabil üç ton olarak tesbit edilmiştir.

Türkiyeden Macaristana veyahut Macaristandan Türkiyeye vaki olacak ihracat bundan evvelki fıkrada derpiş edilen nisbetler nazarı dikkate alınmak şartile her defasında iptidâi madde veyahut mamul veya yarı mamul maddeler muhtevası şekillerinde bakır için 200 tonu, çelik için 500 tonu ve döküm için 1 000 tonu geçen bir fazlalık kaydedildiği takdirde bu fazlalık lehine kaydedilen memleket, muvazenenin tekrar teessüsüne kadar, fazlalığı yapan iptidâi madde ve yahut bu iptidâi maddeden mamul maddeler ihracatını durdurmak hakkına malik olacaktır.

Türk Hükûmeti aşağıdaki Türk gümrük tarife pozisyonlarına giren Macar eşyasından Türkiyeye her defa 250 000 türk liralık emtia ithal edildikçe, derpiş edilen kontenjanlar haricinde, 30 ton bakırın Macaristana ihracına müsaade eylemeği taahhüt eder.

- 519 a. b.
- 520 a. b.
- 521
- 522 a. 1. b. 1.
- 523
- 524
- 525
- 526
- 527
- 528
- 529
- 530
- 531
- 532
- 533
- 534
- 535
- 536
- 537
- 538
- 539
- 541
- 542
- 543

545

546

548

549

550

552

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

648

649

650

651

652

657

658

660

664 Yalnız çelik veya demirden imal edilmiş olanlar

665

666

666/II

681 b. den

Macar Hükûmeti, yukarıda zikredilen madenlerin ithal ve ihracına ait kontrolü kolaylaştırmak maksadile, ihracatçıları ihraç edeceklerimaddelere dahil bakır, çelik ve dökümün tam sikletini faturalarında göstermeleri için lâzımgelen bütün tedbirleri alacaktır.

IV. Macar Hükûmeti ihracatçıların A 1 listesinde derpiş olunan eşyanın teslimi için Türk ithalâtçılarından bakır, çelik ve dökümden başka iptidaî madde istememeleri ve işbu Protokolün 3 nü maddesinde derpiş edilen şartlardan gayri şartlar dermeyan etmemeleri için icabeden bütün tedbirleri alacaktır.

Bundan başka, Türk Hükûmeti, işbu Anlaşmanın imzasından sonra, Macaristandan satın alınacak mamul veyahut yarı mamul maddelere dahil kauçuk, nikel ve molbdenin kıymetine tekabül eden bir kıymette bakırın (A) listesinde derpiş olunan kontenjanlar haricinde, işbu protokolün III nü maddesinin 4 nü fıkrası hükümlerine tevfikân, ihracına müsaade eylemeği kabul eder.

Bununla beraber, Macar Hükûmeti, işbu maddenin 1 ve 2 nei fıkraları hükümleri hilâfına olarak, işbu protokolün imzasından sonra Macaristandan satın alınan maddelerin imali için teknik bakımdan lâzım olan miktara tekabül eden miktarda türk mevritli kauçuk, nikel ve molbdenin Macaristana ithalini, lüzumu halinde istemek hakkını muhafaza eyler.

V. Türk Hükûmeti ve Macar Hükûmeti gerek sipariş ânında gerek vesaikın teslimi mukabili

veyahut malın bilfiil ithalinden sonra tediyesi icabeden Macar veya Türk menşeli emtia bedellerinin kliring hesaplarına yatırılmasına müsaade edeceklerdir. Kliringe yatırma talepleri en geç 8 günlük bir müddet içinde tetkik ve tasvip edilecektir.

Macaristanda bu hususta verilecek tasvip kararları ithalât lisanslarının ibrazına bağlıdır.

Keza, Macar Hükûmeti, Macaristana ithal edilmiş türk malları bedellerini teşkil eden ve muhtelif Macar bankaları nezdinde muallâkta bulunan mebalığın kliringin (A) hesabına nakli için icabeden bütün tedbirleri alacaktır. Ancak 1 nisan 1941 den sonra Macaristana ithal olunan kuru yemişlerin bedeli bu hükümden müstesna olup bunların bedelleri bu günkü tarihle imza edilen Tediye Anlaşmasının III ncu maddesinde derpiş kılınan (B) hesabına yatırılacaktır.

İşbu protokol bu günkü tarihle imza edilen Türk - Macar Ticaret ve Tediye Anlaşmalarının lâyenfenk bir cüzünü teşkil edecek ve aynı müddetle merî olacaktır.

Budapeştede iki nüsha olarak, fransızca, 3 mayıs 1941 tarihinde tanzim edilmiştir.

Ruşen Eşref Ünaydın Nikl

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE MACARİSTAN KIRALLIĞI ARASINDA TE - DİYE ANLAŞMASI

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile Macaristan Kırallığı Hükûmeti iki memleket arasındaki Tediye usullerini aşağıdaki hükümlere tevfikân tanzim etmek hususunda mutabık kalmışlardır.

Madde — I

İşbu Anlaşma hükümlerine tevfikân iera kılınacak tediyeler, iki memleket arasında bu günkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasında derpiş edildiği şekilde, eşya mübadelesine, bu muamelâtta mütevellit masraf ve komisyonlara, imalât ve nakliyat masraflarına, avukat ücretlerine, mahkeme masraflarına damga resimlerine, Tarafeyn mahkemelerine verilecek teminat akçelerine, Âkit Taraf- lar millî arazisinde çalışan ameleler tarafından gönderilen veyahut hakiki turistlerin, iş adamlarının, seyyar ticaret memurlarının, ticaret ajanlarının, talebelerin ve sairenin masraflarını tesviyeye muhtas paralara ait bulunanlardır.

Kezalik, Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ve Macaristan Millî bankasının muvafakatile işbu Anlaşma çerçevesi dahilinde diğer para münakaleleri de iera edilebilecektir.

Madde — II

Birinci maddede istihdaf olunan Türk alacaklarının bedeli Macar borçlular tarafından pengö olarak Macar Millî bankasına yatırılacaktır. Macar Millî bankası bu mebalığı Türk lirasına tahvil edecek ve Türkiye Cümhuriyet merkez bankası namına açılan aşağıdaki faizsiz hesapların matlûbuna, tahsilâtın iera edildiği gün kaydeyliyecektir :

a) Bu günkü tarihle imzalanan Ticaret Anlaşmasına merbut A listesinde sayılan Türk mallarının bedellerine ait mebalığ ile aşağıdaki b fıkrasında istihdaf olunan mebalığ hariç olmak üzere, işbu Anlaşmanın birinci maddesinde derpiş edilen diğer münakalelere ait mebalığ bir (A) hesabına,

b) Yukarıda anılan Ticaret Anlaşmasına merbut (B) listesinde sayılan Türk mallarının bedellerine ait mebalığ bir B hesabına.

Madde — III

Birinci maddede istihdaf olunan Macar alacaklarının bedeli Türk borçlular tarafından Türk lirası olarak Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasına yatırılacaktır.

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası tahsil edilen mebalığın % 70 ini Macar Millî bankası namına açacağı faizsiz bir Türk lirası (A) hesabına ve mütebaki % 30 unu bir (B) hesabına tahsilâtın icra edildiği gün kaydeyleyecektir.

Bu tevzi, Macar Millî bankasının B hesabına kaydedilen mebalığın yekûnu 3 500 000 türk liralık bir miktara baliğ olduktan sonra hitam bulacak ve bu andan itibaren Macar alacakları bedelinin tamamı Macar bankasının (A) hesabına kaydedilecektir.

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ve Macar Millî bankası işbu Anlaşma ile derpiş edilen her iki B hesabının tasfiyesi şekli üzerinde anlaşacaklardır.

Madde — IV

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ve Macar Millî bankası 2 nci ve 3 ncü maddelere tevfiikan kendilerine yapılan tevdiata ait kredi ihbarnamelerini günü gününe birbirlerine göndereceklerdir.

Kredi ihbarnameleri alâkadar alacakhya tediye icrasını mümkün kılacak bütün izahatı ihtiva eyleyecektir.

Bir alacak türk lirası veya pengöden gayri bir nakitle gösterilmiş olduğu takdirde bu para ile yazılı meblâğ dahi yukarıda zikredilen ihbarnamelere dercolunacaktır.

Madde — V

Türk lirası ile pengö arasındaki muadelet Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ile Macar Millî bankası arasında bilitilâf tayin edilecektir. Bu muadelet, paralardan birine veya diğerine ait ahkâm da esaslı bir tebeddül vukua gelmedikçe, işbu Anlaşmanın meriyeti müddetince sabit kalacaktır.

Muadeletin değiştirilmesi icap ettiği takdirde yeni muadelet kliring hesaplarının bakiyelerine tatbik olunmayacaktır.

Pengö veya türk lirasından gayri para ile muharrer Türk ve Macar alacakları evvel emirde Türkiyede Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankası ve Macaristanda Macar Millî Bankasının tahsil günündeki resmî kuru üzerinden ithalâteyi memleketin millî parasına tahvil edilecektir.

Madde — VI

Alacaklılara yapılacak tediyeler Türkiyede Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankası ve Macaristanda Macar Millî Bankası marifetile, her memleketin millî parası ile, 2 nci ve 3 ncü maddelerde derpiş olunan tevdiatın tarih sırasına tevfiikan ve mezkûr maddelerde işaret edilen hesapların mevcudu haddi dahilinde, icra olunacaktır.

2 nci ve 3 ncü maddelerde derpiş olunan A hesaplarından birisinin mevcudu gayri kâfi olduğu takdirde iki ihraç bankası bilitilâf aralarında bir röpor muamelesi akdetmeği derpiş edebileceklerdir.

Madde — VII

Âkit memleketlerden birisi menşeli olup diğer memleketin arazisi üzerinde kurulan panayır ve sergilerde teşhir edilen ve satılan mahsulâtın bedeli, bu maddelerin girişine ve satılmasına mevzu bahis panayır veya sergilerin kurulduğu memleketin kanunî hükümlerile müsaade edilmiş bulundukça, işbu Tediye Anlaşması hükümlerine tevfiikan ve tarih sırası haricinde tesviye edilecektir.

Aynı veçhile bu panayır ve sergilere iştirak masrafları da tarih sırası haricinde tesviye olunacaktır.

Madde — VIII

Seyyahın masraflarına müteallik tediyeler iki ihraç bankası tarafından tarih sırası kaydına tâbi tutulmaksızın icra olunacaklardır. Şurası mukarrerdir ki bu tediyeler iki memlekette her birinin dahili rejiminde derpiş olunan günlük azamî miktarı geçemeyeceklerdir.

Madde — IX

1 temmüz 1937 tarihli Tediye Anlaşmasına tevfikân açılmış bulunan Kliring hesapları 31 mayıs 1941 tarihine kadar yapılmış bulunan tevdiat bakiyesinin tesbiti için bu tarihte kapatılacaklardır.

Bu suretle tesbit olunan bakiye işbu Anlaşmanın 2 nevi ve 3 ncü maddelerinde derpiş edilen A hesaplarından birisine nakledilecektir.

Madde — X

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ve Macar Millî bankasının müsaadesile hususî takas muameleleri yapılabilecektir.

Madde — XI

Şurası tasrih olunur ki işbu Tediye Anlaşmasının ticarî mubadelelere müteallik hükümleri ancak iki memleketten biri menşeli olup diğer memleketin dahilî istihlâki için, icabeden rüsum ve tekâlif tediye edilmek suretile, filen ithal olunan eşyaya taallük eder.

İşbu Anlaşma hükümleri transit eşya ticaretine tatbik olunmaz.

Madde — XII

İki Hükûmetten her birisi, işbu Anlaşmanın muntazam bir şekilde işlemlerini temin için, kendi mevzuatına göre, icabeden tedbirleri alacaktır.

Madde — XIII

İşbu Anlaşmanın inkızasında diğer memleket nezdindeki Kliring hesaplarında lehinde bir bakiye kalmış bulunan iki memleketten birinin ithalâtçıları ithalâtları bedelini bu bakiyenin itfasına kadar işbu Anlaşma hükümlerine göre tevdiide devam edeceklerdir. Aynı suretle kredi ile yapılan veya işbu Anlaşmanın hitamından evvel bir veya diğer taraftan sevkedilmiş bulunan emtia bedeli de 2 ve 3 ncü maddelerde derpiş olunan Kliring hesaplarına tevdiide devam olunacaktır.

Madde — XIV

İşbu Anlaşma 1 haziran 1941 tarihinde meriyete girecek ve bu günkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasının aynı meriyet müddetini haiz olacaktır.

Budapeştede iki nüsha olarak, fransızca, 3 mayıs 1941 tarihinde tanzim olunmuştur.

Ruşen Eşref Unaydın *Nickl*